

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Open Access Refereed e-Journal&Refereed&Indexed

ArticleType	ResearchArticle	Accepted / Makale Kabul	03.11.2019
Received / Makale Geliş	23.08.2019	Published / Yayınlanma	05.11.2019

"MANDELA: LONG WALK TO FREEDOM" FİLMİNİN TEMATİK İNCELEMESİ*

THEMATIC ANALYSIS OF THE MOVIE OF "MANDELA: LONG WALK TO FREEDOM"

Prof. Dr. Şebnem ASLAN

Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Konya / TÜRKİYE,
ORCID: 0000-0003-2135-242X

Arş. Gör. Şerife GÜZEL

Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Konya / TÜRKİYE,
ORCID: 0000-0002-4141-9110

DoiNumber: <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1527>

Reference: Aslan, Ş. & Güzel, Ş. (2019). "Mandela: Long Walk to Freedom" Filminin Tematik İncelemesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 6(44), 3292-3299.

ÖZET

En çok saygı duyulan dünya liderlerinden biri olan Nelson Mandela, hayatı boyunca ırk ayrımcılığını yıkmak için mücadele etmiş ve "özgürlük" kavramına her zaman vurgu yapmıştır. Savunduğu dava için yirmi yedi yıl hapis yatan Nelson Mandela'nın maruz kaldığı zulme karşı kin ve düşmanlık beslememesi tüm dünyada benimsenen bir lider olmasını sağlamıştır. Nobel Barış Ödülü'ne layık görülen Mandela, Güney Afrika'nın seçimle iktidara gelen ilk siyasi devlet başkanıdır.

Çalışmada Nelson Mandela, onu lider yapan özellik ve davranışları açısından incelenmiştir. Mandela'nın araştırmada incelenme nedeni sadece Güney Afrika'da değil tüm dünyada lider olarak kabul edilmesidir. "Mandela: Long Walk to Freedom" filminde Mandela'nın otobiyografisine yer verilmiştir. Çalışmada "Mandela: Long Walk to Freedom" filminde Mandela'nın liderlik özellikleri tematik olarak incelenmiştir. Burada Mandela'nın giyim kuşamından duygularına, sözel yeteneğine, hareket ve davranışlarına kadar filmdeki ayrıntılar liderlik özellikleri açısından incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Irk Ayrımcılığı, Liderlik, Tematik İnceleme

ABSTRACT

Nelson Mandela, one of the most respected world leaders, has fought to break down racial discrimination throughout his life and has always emphasized the concept of "freedom". Nelson Mandela, who served twenty-seven years in prison for his case, did not harbor hatred or enmity against the persecution, which made him a world-wide leader. Mandela, the recipient of the Nobel Peace Prize, is South Africa's first elected political president.

In the study, Nelson Mandela was examined in terms of the characteristics and behaviors that made him a leader. The reason why Mandela was examined in the research was that he was accepted as a leader not only in South Africa but also all over the world. "Mandela: Long Walk to Freedom" includes Mandela's autobiography. In the study "Mandela: Long Walk to Freedom", the leadership characteristics of Mandela were examined thematically. Here, the details of the film Mandela's from clothing to emotions, verbal ability, movements and behaviors are examined in terms of leadership characteristics.

Keywords: Racial Discrimination, Leadership, Thematic Analysis

1. GİRİŞ

Tüm dünya tarafından lider olarak kabul edilen Nelson Mandela hayatı boyunca birlikte hareket ederek güçlü olacaklarının üzerinde durmuş ve özgürlük kavramını vurgulamıştır. Mandela'yı harekete geçiren

* Bu çalışma II. Liderlik Akademisi Bildiri Özet Kitapçığında yayınlanmış halinin genişletilmiş şeklidir.

de adaletsizliğe karşı nefreti, öfkesi olmuştur. *Apartheid* adı verilen ırk ayrımcılığının içinde yaşayan Mandela bunu düzeltmek çare bulmak istemiştir. Bunu yapmak için savaşıırken de zorlu yollardan geçiş ve uzun yıllar hapis hane hayatı yaşamıştır.

Mandela ceza evinde de mahkûmların önderi olarak her gün cezaevi idaresine karşı mücadele vermektedir. 71 yaşında cezaevinden çıkan Nelson Mandela, 44 yaşında oraya giren Nelson Mandela'dan oldukça farklı düşünce yapısına sahiptir. Tutkulu bir devrimci olarak cezaevine giren Mandela ölçülü bir devlet adamına dönüşmüştür. Sonunda Nelson Mandela tüm engellere rağmen yılmadan, bıkmadan kararlı bir şekilde ülkesindeki *Apartheid* diye adlandırılan ırk ayrımcılığına dayalı rejimi yıkmıştır. Onun adı Dünya'da özgürlük ve eşitlik için mücadele veren insanlara bir ilham ve güç kaynağı olarak hep anılmıştır.

"Mandela: Long Walk to Freedom" filminde Mandela'nın hayatına yer verilmiştir. Çalışmada dünyaca tanınmış olan Mandela liderlik bağlamında değerlendirilmiştir. Filmdeki Mandela, giyim tarzından söylemlerine kadar nasıl biri olduğu konusunda incelenmiştir. Çalışmada kısaca liderlik kavramına değinilmiş, filmdeki kesitlerin daha anlaşılır olması için Mandela'nın hayatına yer verilmiş ve film tematik olarak incelenmiştir.

2. LİDERLİK

Liderlik kavramına ilişkin pek çok tanım bulunmaktadır ancak hepsinin ortak noktasının "etkileme" kavramının olduğu görülmektedir (Bakan, 2008, Baysal ve Tekarslan, 2004). Liderliği; Davis (1988), insanları istenilen hedefler doğrultusunda yöneltme; Rost (1991), karşılıklı amaçlara dayalı olarak lider ile takipçileri arasındaki etkileşim süreci; Yukl (2006), bireysel ya da kolektif amaçları gerçekleştirmek için başkalarını etkileme süreci; Hedlund ve arkadaşları (2003), kişiler arası ve örgütsel sorunları çözebilme yeteneğini gerektiren bir beceri; Burns (1978), insanların güç ve değerler kullanarak belirledikleri amaçlara doğrultusunda takipçileri harekete geçirme; Zaleznik (1977), çalışanların isteklerine önem vererek ve kişisel ilişkiler kurarak vizyon oluşturmak ve benimsetmek olarak tanımlamaktadır.

Liderlik, bir grup insanı belirli amaçlar etrafında toplayabilme yeteneğidir. Ayrıca bu amaçları gerçekleştirmek için onları harekete geçirme ve etkileyebilme sanatı olarak değerlendirilmektedir (Demirbilek 2003; Eren, 1996; Koçel, 1995; Şimşek, Akgemci ve Çelik, 2003; Zel, 2001). Cook, Philip, Hunsaker ve Coffey (1997) liderliği, liderin vizyonuna gönüllü olarak bağlanma olarak ifade etmektedir. Dolayısıyla liderliğin oluşması için resmi yetkilerin olmasına gerek görülmemektedir. Yani hiçbir resmi yetkisi olmadığı halde büyük bir grubu peşinden sürükleyen liderleri görmemiz mümkündür (Şimşek ve ark 2003). Bunlardan birisi de dünyada tanınmış liderlerden Nelson Mandela'dır.

3. MANDELA'NIN HAYATI

Nelson Mandela, 18 Temmuz 1918'de Doğu Kap vilayetinin doğusundaki Transeki'nin küçük bir köyü olan Mvezo'da dünyaya gelmiştir (Smith, 2017: 24). Babası Gadla Henry Mandela Tembu kabilesinin şefidir. Mandela'ya Rolihlahla (sorun çıkarıcı) ismi verilmiş, okula başladığında ise öğretmeni ona İngilizce Nelson adını takmıştır. Güney Afrika'da aşirette çağrıldığı takma adı ise "Madiba" diye bilinmektedir (Pogrud,1996: 16).

Mandela yürüyebilecek kadar büyür büyümeyiz, ailenin sığı ve keçilerine bakma görevini üstlenmiştir. Akrabaları, onun hayvanları çok sevdiğini ve sürüyü güderken her hayvana adıyla, bir dosta seslenir gibi seslendiğini belirtmektedir (Pogrud,1996: 16).

Babasını 9 yaşındayken tüberküloz nedeniyle kaybeden Mandela, 19 yaşında Healdtown'a yerleşip Fort Beaufort College'da eğitimine devam etmiştir. Ardından sadece siyahilerin eğitim gördüğü Fort Hare University College'da üniversite eğitimine başlamıştır (Durmaz ve Ocakçı, 2013:7). Mandela ilk protesto gösterisini orada yapmış ve bir greve katılmıştır. Bundan dolayı üniversite yetkilileri tarafından okuldan uzaklaştırılmıştır. Mandela'nın okuluna dönebilmesi için yetkililerden özür dilemesi gerekmiş ancak Mandela bunu reddetmiştir. Çünkü doğru bildiğini yapma konusundaki katı bir inadı vardır (Pogrud,1996: 17-19). Bir süre sonra eğitimine Witwaterstrand Üniversitesi'nde devam eden Mandela 1942'de avukat olarak Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuştur. Böylece bütün ülkenin ilk siyah avukatı olarak tarihe geçen Mandela'nın üstüne toplanmıştır (Durmaz ve Ocakçı, 2013:7).

1941’de Güney Afrika’nın ırkların ayrıldığı eşitliksizliğin hâkim olduğu bir dünya olduğunu anlayan Mandela (Pogruund,1996: 24), ülkesinin ilk siyahî avukatı olarak, 1944’de ırk ayrımına karşı kurulan Afrika Ulusal Kongresi (ANC)’ne katılmıştır (Değirmencioğlu, 2013: 82). 1960 yılında ırk ayrımcılığına karşı mücadelede ülkenin en büyük siyasi örgütü olan Afrika Ulusal Kongresi’nin faaliyetleri yasaklanırken, Mandela ve arkadaşları, Güney Afrika Hükümeti’ni devirmek için gizli plan yaptıkları gerekçesiyle ömür boyu hapis cezasına çarptırılarak 1964 yılında RobbenIsland adasına götürülmüşlerdir (Aras, 2004: 3).

27 yıl hapis yattıktan sonra Mandela ve arkadaşlarının mahkûmiyetleri 1990 yılında sona ermiştir(Pogruund,1996: 25). 1994’te ülkede yapılan ilk demokratik seçimlerin ardından genel başkanı Mandela’nın olduğu ANC, %62.65 oy oranı ile birinci olmuştur. Böylece ülke yönetiminde siyahların ağırlıkta olduğu bir iktidar ile ırk ayrımcı politikalar fiili olarak sona ermiştir (Aras, 2004:3).

Üç kez evlenen Nelson Mandela, EvelynMase (1944-1958), Winnie Mandela (1958-1996), GraçaMachel (1998-2013), 6 çocuk 17 torun ve 14 torun çocuğu görmüştür (Smith, 2017:176). Mandela Dünyanın çatışma yaşayan başka bölgelerine de barış getirilmesine öncülük etmiştir. 1993 yılında Nobel Barış Ödülü’ne layık görülmüştür (Pogruund,1996: 25).

Hapishanede kaldığı dönemde tüberküloz teşhisi konulan büyük insan hakları savunucusu, Afrika’nın efsanevi lideri Nelson Mandela, yaşam mücadelesini kaybederek, 5 Aralık 2013’te, 95 yaşında hayata veda etmiştir (Değirmencioğlu, 2013: 84).

4. "MANDELA: LONG WALK TO FREEDOM" FİLMİNİN İNCELENMESİ

4.1. FilminKünyesi

Tablo 1. Filmin Künyesi

Yönetmen	JustinChadwick
Senaryo	William Nicholson
Başrol	IdrisElba
Tür	Biyografik, Dram, Tarih
Yapım Dili	İngilizce
Yıl	2014
Süre	2.24
Ülke	Güney Afrika, İngiltere

4.2. Filmin Konusu

Film Mandela'nın çocukluğundan başlayarak Güney Afrika'nın demokratik seçimlerle iş başına gelen ilk başkanı olmasına kadar olan süreci anlatmaktadır. Mandela henüz genç bir hukuk öğrencisiyken politikaya büyük ilgi duymaktadır. Halkının haklarını savunurken, Apartheid yönetiminin kanlı baskılarının etkisiyle silahlı devrimciye dönüşmektedir. Aranan bir kaçak olarak hüküm giymekte ve sonsuza dek unutulmak üzere Robben Adası'nda hapse atılmaktadır. Uzun süren hapis hayatında, bağışlamayı ve düşmanlarının güvenini kazanmayı öğrenirken karısı Winnie de nefret etmeyi öğrenmektedir. 27 yılın sonunda özgürlüğü ilan edilen Mandela çocuklarını ve torunlarını hiç tanımayan bir baba ve dede olarak hapisten çıkmakta ve halkına önderlik etmektedir. Dolayısıyla Mandela'nın özgürlüğe giden yolu oldukça uzundur.

4.3. Filmde Nelson Mandela'nınLiderliği

Mandela: Long Walk to Freedom filminde Nelson Mandela ailesinin onunla gurur duymasını istemektedir. Bu yüzden çok çalışır ve çalışarak her şeyden kurtulacağına inanır. Filmde beyazlar ona sürekli "çocuk", "zenci" diye hitap etmektedir. Mandela ise "onlardan daha kalifiye, şık ve zengin olduğumda diyemeyecekler" demektedir.

İnformal gücü elde etme yolları statü, varlık, uzmanlık ve karizmadan geçmektedir (Shively, 1994:13). Burada görüldüğü gibi Mandela bunun bilincinde olarak hareket etmektedir.

Liderlikte giyim tarzı da oldukça önemli bir konudur. Ciddiye alınmak istiyorsanız ciddi giyinmelisiniz düşüncesiyle hareket eden Mandela filmde oldukça güzel giyimlidir. Genç bir avukatken, yargıçları ve müvekkillerini etkilemek için ısmarlama elbiseler giymektedir. Devlet başkanı olunca da koyu renk takım

elbiseler giymeye başlamıştır. Daha sonra, Güney Afrika'da ortam sakinleşince, Avrupalı giyim tarzını bırakmış ve göz alıcı Afrika desenlerinden oluşan ipek gömlekler giymiştir. Bu gömleklere zamanla "Mandela gömleklere" denilmiştir.

Liderliğe sadece doğuştan sahip olunan şeyler değil kültürel faktörler de etkilemektedir (Aslan, 2013: 50). Dolayısıyla Mandela'nın son zamanlarında Afrika kültürünü barındıran gömlekleme görüntülemesi bunu göstermektedir. Giyim konusunda Mandela hakkında Stengel (2009: 69-70) şöyle demektedir:

"Mandela güzel giyinmeyi sever. Her zaman sevmiştir. Giysilerin bize kimlik kazandırmadığını ama yine de ilk izlenimi onlarla bıraktığımızı bilir. Oyunda rol almak için doğru kostümü giymemizi gerektiğini düşünür."

"Mandela doğuştan zevkli bir insandı ve bu, o günlerde züppelik olarak nitelendirilen bir özellikti. Şık giyinmesinin tek nedeni bundan aldığı keyif değildi, o dönemde beyazlar siyahları biraz da giysilerine bakarak yargınlardı. Mandela beyazların kendisini sıradan bir işçi değil, bir profesyonel olarak görmelerini istiyordu."

Mandela küçük yaşlarda çobanlık yapmıştır. Çobanlığı liderliğe benzetmiş ve şöyle söylemiştir (Stengel, 2009:62):

"Sürüyü belli bir yönde ilerletmek istediğinde hayvanları gitmelerini istediğin yöne götürmeleri için birkaç akıllı sığırı diğerlerinin önüne alırsın ve sen elinde bir sopayla en arkada kalırsın. Bütün sürü öndeki birkaç enerjik sığırı izler ama aslında sen onlara arkadan rehberlik yapıyorsundur... Bir önder de işini böyle yapmalıdır."

Nitekim çobanlık imgesi liderlikte önemli olarak verilmektedir (Adair, 2010; Stengel, 2009). Mandela'nın önderlik yapma anlayışı "çobanlık" benzetmesiyle kendini göstermektedir. Mandale, Avrupa ve Amerika'dakinden farklı olarak Afrika'daki liderlik tarzını "Ubuntu" kavramıyla ifade etmektedir (Stengel, 2009: 64-65).

Ubuntu: "Afrika'daki liderlik yaklaşımında insanların başka insanlar tarafından güçlendirildikleri ve kendilerini diğerleriyle bencillikten arınmış bir etkileşim içinde gösterdikleri bir düzeni" tanımlar (Stengel, 2009: 64-65).

"Çoban, genellikle önden giderek sürüye yön göstermektedir. Ancak çoban arkada da yol alabilmekte hatta sürü dağıntı olduğunda orta kısımda da yer almaktadır. Sürü çok büyükse baş çoban önde iken yardımcıları arkada kalmaktadır. Çoban, hiçbir şekilde sürünün duyusu menziline kadar uzaklaşmamaktadır." (Adair, 2010: 30-31; Akt.; Aslan ve Karabacak, 2016: 147).

İslam düşüncesinde yönetim anlayışında, Maverdi (2004:168), Siyaset Sanatı kitabında çoban imgesini kullanmıştır: "Koyun sürüsünü görüp gözetken bir çoban varken/ O halde insanlar idaresiz nasıl olur./ Eğer işler iyi kişilere değil de sıradan kişilere bırakılırsa/O halkın durumu nasıl olur." İslam liderlerine bakıldığında, Hz. Muhammed'in, 10 yaşlarında Ebû Tâlib'in ve başka kişilerin koyunlarını güttüğü bilinmektedir (Karaman ve ark., 2005: 409). İslam düşüncesinde Abdullah b. Ömer tarafından yapılan bir rivayette Hz. Muhammed şöyle buyurmuştur (Rahman, 1985: 9-10):

"Her biriniz çobandır ve her biriniz idaresi altındakilerden sorumludur. Yönetici, çobandır ve idaresi altındakilerden sorumludur. Erkek, ailesinde çobandır ve idaresi altındakilerden sorumludur. Kadın, kocasının evinde çobandır ve idaresi altındakilerden sorumludur. Hizmetçi, efendisinin malında çobandır ve idaresi altındakilerden sorumludur. Bir kimse, babasının malında da çobandır ve idaresi altındakilerden sorumludur. Kasaca, her biriniz birer çobandır ve idaresi altındakilerden sorumludur".

Görüldüğü üzere liderlik, tıpkı bir çobanlık gibi görülmektedir. Zira liderlik rolünde de bunu görmek mümkündür: Görevi yerine getirme; halkın birliğini sağlama ve bireysel ihtiyaçları giderme şeklindedir (Adair, 2010: 30). Liderlik için Mandela, "Beni izleyin!" demenin gerekli olmadığını, takipçilerin liderin önüne geçmesine izin verip onları güçlendirerek liderin amacı doğrultusunda teşvik edip sağlayabileceğini ileri sürmüştür (Stengel, 2009:62).

Arkadaşları ona kadın hakları, çağdaş medya, AIDS ve HIV ve benzeri her türlü konuda akıl danışmaktadır. Mandela her zaman bir grubun, bir bireye kıyasla daha bilge olduğunu ve bir grubun her konuda görüş birliğiyle daha büyük başarılar elde edeceğini düşünmektedir (Stengel, 2009: 66). Filmde konseydeki üyelerle "Hiç birimiz tek başımıza bir şey yapacak kadar büyük değil ama birlikte gücümüz

var." şeklinde konuşmaktadırlar. Ayrıca daha sonra Mandela haksızlıklar için çok öfkeli olan bir gence "*Çok cesur olduğunuzu görebiliyorum ancak birlikte gücümüz var birlikte...*" demektedir.

Burada kolektif liderlik ve ekip liderliğine önem verildiğini görülmektedir. Ekip liderliği, hedefe ulaşmak için iki veya daha fazla kişiden oluşan etkileşim halindeki grubu ifade etmektedir (Wilson ve Wellins, 1997: 8-9). Kolektif liderlik ise "Biz" duygusunun hakim olduğu, resmi veya gayri resmi ilişkilerde birden çok kişiyi içeren bir liderlik tarzıdır (Yammarino, Salas, Serban, Shirreffs ve Shuffler, 2012).

Tek isteği özgürlük olan Nelson Mandela filmde her yerde "Sadece Avrupalılar" yazmasına yönelik "*Kendi halkına savaş açan devletin otoritesini istemiyoruz*", "*Savaş istiyorlarsa o zaman bizde savaşacağız*", "*Haksız yasalara karşı çıkalım*", "*Bize ne yapabilirler ki hapse mi atacaklar? Atsınlar. Altınlarını kendileri çıkarsın, evlerini kendileri temizlesin, çamaşırlarını kendileri ykasın.*" diye siyahi halka seslenerek beyazların onlara karşı yaptığı zulme karşı ayaklanmanın başını çekmektedir. İnsanlarda onun haklı olduğunu düşünmüşler ve birbirlerinden güç almışlardır.

Mandela'nın buradaki liderliğinin Bass'ın dönüşümcü liderlik boyutlarından biri olan ilham kaynağı olma boyutu dikkat çekmektedir. Burada takipçiler liderin vizyonundan ilham alarak hedefe nasıl ulaşacakları konusunda geleceği görebilmektedir (Bass, 1985: 34).

Filmde Mandela ırk ayrımına karşı kurulan Afrika Ulusal Kongresi (ANC)'ne katılmaktadır ve bu birlik aracılığıyla sürekli insanlara seslenmektedir. Bu durum onun politik manevralardan kaynaklanan gücünü de iyi kullandığını göstermektedir. Yani dini ya da siyasi bir takım gruplara üye olarak bir güç elde etmektedir (Karaman, 2006: 48). Bunun yanı sıra filmde Mandela'nın karizması, zekâsı, politik becerisi, hukuk bilgisi, iletişim yeteneği, etkili konuşması dikkat çekmektedir. Dolayısıyla insanların sahip oldukları özellikleri güç kaynağı olarak kullanabildikleri kişisel kaynaklardan oluşan bir gücü de sahip olduğu görülmektedir (Ashenbrenner ve Shelling, 1988:3).

Yapmış oldukları eylemler sonucunda arkadaşları ve Mandela yakalanarak ömür boyu hapis cezası için adaya götürülmektedir. Filmde hapse girerken zencilere kısa çocuk pantolonu, beyazlara ise uzun pantolon verilmektedir. Mandela burada karalılıkla uzun pantolon taleplerini gündeme getirmekte ve bu konuda savaşmaktadır. Burada da liderliğinden ve kararlılığından vazgeçmediği görülmektedir. Sonunda onlara da uzun pantolonlar verilmektedir. Bu başarıya oldukça mutlu olmaktadır.

Güney Afrika'da savaşlar şiddetlenmektedir. Siyahların siyahlara karşı saldırıları da artmaktadır. Mandela olay yerine gidip insanların acısını paylaşırken oradaki bir kadın "*Mandela bir şey yap.*" diyor. Mandela kamera karşısına geçiyor ve şunları söylüyor:

"Ben liderinizim ve lideriniz olduğum sürece size liderlik yapacağım. Şimdi size söylüyorum ki yanlış yapıyorsunuz. Ben bu davaya ömrümü adadım. 27 yıl içeride kaldım. Ben onları bağışlıyorum. Ben bunu yapıyorsam siz de bağışlayın. Biz savaşı kazanamayabiliriz ama seçimi kazanırız. Barışçıl olun. "

Mandela hapisteyken karısı Winnie öfkeli söylemlerine devam etmekte ve halkı kışkırtmaktadır. Afrikalılar da öfkeli hareketlere devam etmektedir. Ancak hapse girmeden önceden Mandela ile hapisten sonraki Mandela çok farklıdır. Karısı Mandela ve birlikte olduğu arkadaşları için söyle demektedir: "*Bu yaşlı adamlar konuşmak istiyor biz savaşacağız.*" Mandela ise "*sadakat*" kelimesine vurgu yapmaktadır. Hükümet tarafından azınlık haklarının korunması için iktidarı paylaşma söylemleri oluşuyor. Ancak halk kabul etmez bunu deniliyor. Buna yönelik olarak Mandela: "*Biz onların lideriyiz kabul etmelerini sağlamalıyız.*" diyor.

Burada da otokratik bir liderlik tarzı söz konusudur. Bunun yanında liderlik, belirlenen amaçlar doğrultusunda başkalarını etkileme onların da istemesini sağlama olarak ifade edilmektedir (Marino, 1999, s. 10). Mandela, "*Biz onların lideriyiz kabul etmelerini sağlamalıyız.*" diyerek bu tanıma uygun hareket etmektedir.

Mandela'nın burada ben sizin liderinizim diyerek otokratik bir liderlik tarzı, savaşta kazanamayabiliriz ama seçimi kazanırız diyerek stratejik bir liderlik tazını benimsediği görülmektedir. Otokratik liderlikte liderin verdiği kararların sorgulamadan uygulanması yani koşulsuz itaat beklenmektedir (Sarı, 2007:7). Stratejik liderlikte ise organizasyonun geçmişi, bugünü ve yarını için bir dizi kararlar alarak buna göre

faaliyet gösteren, stratejik düşünen ve vizyon sahibi bir liderlik tarzı görülmektedir (Budak & Kar, 2014:160).

Başkan ülkede oluşan kaos ortamından kurtulmak için Mandela'yı çıkarmayı teklif etmektedir. Mevcut sıkıntıları aşmak ve ülkenin ırk sıkıntılarında dolayı parçalanmasını önlemek için siyasetler ve Mandela arasında sürekli olarak görüşmeler gerçekleştirilmektedir. Burada Mandela 30 milyon ordu karşısında birlik oldukları için güçlü olduklarını söylemektedir.

Seçimler sırasında kampanyanın ana teması Mandela'nın gülümsemesiydi. Gülümseyen kampanya posterleri panolarda, karayollarında, sokak lambalarında, çay ocaklarında ve meyve tezgâhlarında her yerdeydi. Mandela davanın sembolik liderliğini üstlenmektedir.

Mandela siyah seçmenlere şampiyonları olacağını söylerken beyaz seçmenlere ise koruyucuları olacağını söylemektedir (Stengel, 2009: 76). Dolayısıyla Mandela farklı kültürlerinde liderliğini de üstlenmiştir. Bu liderlik tarzı farklı kültürden insanlara karşı duyarlılığı ifade etmektedir (Chen ve Tjosvold, 2005: 419).

Filmin üzücü sahnelerinden birisi Mandela'nın en büyük oğlu Thembi'yi bir trafik kazasında kaybettiği haberdur. Robben Adası'nda mahkûm olan Mandela hapishaneye gelen haberle ilk çocuğu olan Thembi'nin cenazesine gitmek istemektedir. Ancak bunun için izin verilmez. Mandela günlerce hücrelerinden çıkmaz ve kimseyle konuşmaz.

Filmin sonunda Mandela şunları söylemektedir:

"Özgürlüğe kavuşmak için çok uzun yollar yürüdüm. Yalnızlık çektiğim de oldu. Ülkemin düşmanlığın yeri olmayacağını iyi biliyorum. Hiç kimse sırf derisinin rengi yüzünden başka birinden nefret ederek doğmaz. Nefret sonradan öğrenilir. Sevmekte öğretilir. Çünkü insan kalbi için sevgi daha doğaldır."

5. SONUÇ

Dünyanın en saygı duyulan devlet adamlarından biri olan Mandela, Güney Afrika'da ırk ayrımcılığına dayalı rejimi (apartheid) yıkarak yerine tüm ırkların eşit şekilde temsil edildiği bir demokrasi getirmek için verilen mücadeleye önderlik etmiştir. 27 yıl hapis yattıktan sonra Güney Afrika'nın seçimle iktidara gelen ilk siyah başkanı olmuş ve dünyanın çatışma yaşayan başka bölgelerine de barış getirilmesine öncülük etmiştir.

Mandela'nın çekici kişiliği, alçak gönüllüğünden gelen mizah gücü ve maruz kaldığı şiddete rağmen kin ve kırgınlık taşıyaması, tüm dünyanın hayranlık duyduğu bir lider olmasına sebep olmaktadır. Dolayısıyla 1993 yılında Nobel Barış Ödülü'ne layık görülmüştür.

Mandela: Long Walk to Freedom filmi tarihi, belgesel, biyografi ve ideolojik bir nitelik taşımaktadır. Siyah ırkçılık ve özgürlük savaşı konusu üzerine çekilmiş bir filmidir. Güney Afrika'da apartheid rejimine maruz kalan siyahiler adına Nelson Mandela ve arkadaşlarının verdiği özgürlük mücadelesi tüm Dünya'da yankı bulmuştur. Yönetmen Justin Chadwick bu mücadeleyi ve Nelson Mandela'nın hapisane hayatını "Mandela: Long Walk to Freedom" filmi ile beyaz perdeye aktarmıştır.

Mandela: Long Walk to Freedom filmi liderlik açısından değerlendirildiğinde öncelikle Mandela'nın hayatı boyunca ırk ayrımcılığından kurtulmak için hep güçlü olmaya çalıştığı ve gücü elde etmenin yollarını iyi bildiği görülmektedir. Ayrıca yerine ve zamanına göre bazen otokratik bazen stratejik bazen de kültürel tarz gibi pek çok liderlik tarzını uyguladığı görülmektedir.

KAYNAKLAR

ADAIR, J. (2010). *Hız Muhammed Örneğinden Hareketle Lider, Bir Kavmin Lideri Ona Hizmet Edendir.* (Çev.: Ali Çavuşoğlu, 2012). İstanbul: Ufuk Yayınları.

ARAS, O.N. (2004). Demokrasie Geçişinin 10. Yılında Mandela'nın Ülkesi Güney Afrika (Mandela's Country in the 10th Year of the Democracy Movement: South Africa), *2023 Strateji Dergisi*, 76-79.

ASHENBRENNER, L. and SNELLIG, R. (1988). *Communicate with Power.* Business Credit April.

- ASLAN Ş. ve KARABACAK, M. (2016). İslam Düşüncesinde Yönetim ve Liderlik. (Edi. Şebnem Aslan), *İslam Düşüncesinde Liderlik*, ss141-224, Eğitim Yayınevi: Konya.
- ASLAN, Ş. (2013). *Geçmişten Günümüze Liderlik Kuramları*, Eğitim Yayınevi, Konya.
- BAKAN, İ. (2008). Örgüt kültürü ve liderlik türlerine ilişkin algılamalar ile yöneticilerin demografik özellikleri arasındaki ilişki. *KMU İİBF Dergisi*, 10(14).
- BASS, B. M. (1985). Leadership: Good, better, best. *Organizational dynamics*, 13(3), 26-40.
- BAYSAL, A.C. ve TEKARSLAN, E. (2004). *Davranış bilimleri*, Avcıol Basım Yayım, İstanbul.
- BUDAK, F. & KAR, A. (2014). The importance of strategic leadership in healthcare management. *IIB International Refereed Academic Social Sciences Journal*, 15(5), 155-171.
- BURNS, J. M. (1978). *Leadership*. Harper & Row Publishers, New York.
- CHEN, Y. F. & TJOSVOLD, D. (2005). Cross-cultural leadership: Goal interdependence and leader-member relations in foreign ventures in China. *Journal of International Management*, 11(3), 417-439.
- COOK, C.W., PHILIP, L., HUNSAKER, R. And COFFEY, E. (1997). *Management and organizational behavior*. Mc Graw Hill Book Com. Chicago, USA.
- DAVIS, K. (1988). *İşletmede İnsan Davranışı*, 5. Baskıdan Çeviri, (Çev. Kemal Tosun, Tomris Somay, Fulya Aykar, Can Baysal, Ömer Sadullah ve Semra Yalçın), 3.Baskı, İstanbul.
- DEĞİRMENCİOĞLU, B. (2013). *Hukuk Gündemi*, Ankara Barosu, 80-84.
- DEMİRBİLEK, T. (2003). Liderlik Tipleri Açısından İşçi Sendikası Yöneticileri Üzerine Bir Araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 2-7.
- DURMAZ, M. ve ORAKÇI S. (2013). *Mandela'nın Ardından...*, Übam Dünya Bülteni Araştırma Masası, www.dunyabulteni.net
- EREN, E. (2001). *Yönetim ve organizasyon (Çağdaş ve küresel yaklaşımlar)*. Gen. 5. Basım, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.
- HEDLUND, J., FORSYTHE, G. B., HORVATH, J. A., WILLIAMS, W. M., SNOOK, S. and STERNBERG, R. J. (2003). Identifying and assessing tacit knowledge: Understanding the practical intelligence of military leaders. *The Leadership Quarterly*, 14, 117-140.
- KARAMAN H. ve ERÜNSAL, İ. E., KÜÇÜKCAN, T., ŞENTÜRK, R., ASLAN, A. ve KALLEK, C. (2005). Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi. Mısra-Muhammediyye. Cilt. 30. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi.
- KARAMAN, A. (2006). *Profesyonel Yöneticilerde Güç Yönetimi*, Dizgi Ofset, Konya.
- KOÇEL, T. (2001). *İşletme Yöneticiliği*. Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- MARINO, S. (1999). The difference between managing and leading. *Industry Week*, 248(11), 10.
- POGRUND, B. (1996). *Nelson Mandela. İlk Kaynak Kültür ve Sanat Ürünleri*, Ankara.
- RAHMAN, A. (1985). *Yönetici ve Devlet Adamı Olarak Hz. Muhammed (s.a.v)*. (Çev.: Talha Özkök, 2008). İstanbul: Erkam Matbaası.
- ROST, J. C. (1991). *Leadership for the Twenty-first Century*, Praeger, New York.
- SARI, İ. (2007). *Dönüşümcü Liderlik*. (Doktora Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- SHIVELY, R. W. (1994). Community Power Structures. *Economic Development Review*, 12(3),13-15.
- SMITH, D. (2017). *Mandela Gibi Düşünmek*, Pegasus Yayınevi, İstanbul.
- STENGEL, R. (2009). *Mandela'nın Yolu, Yaşam, Sevgi, Cesaret ve Affetmek Üzerine On Beş Ders*. (Türkçesi: Meltem Tayga). Ağustos 2011. İstanbul: Kuraldışı Yayıncılık.

- ŞİMŞEK, Ş., AKGEMCİ, T. ve ÇELİK, A. (2003). *Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütsel Davranış*. 3. Baskı, Adım Matbaacılık ve Ofset, Konya.
- WILSON, J. and WELLINS, R. (1997). Ekip Liderliği, *Excellence*, s. 8-9.
- YAMMARINO, F. J., SALAS, E., SERBAN, A., SHIRREFFS, K. and SHUFFLER, M. L. (2012). Collectivistic leadership approaches: putting the “we” in leadership science and practice, *Industrial and Organizational Psychology*, 5, 382-402.
- YUKL, G. (2006). *Leadership in organizations (6th ed.)*. Upper Saddle River, NJ: Pearson-Prentice Hall.
- ZALEZNIK, A. (1997). Managers and leaders: Are they different. *Harvard Business Review*, 67-78.
- ZEL, U. (2001). *Kişilik ve liderlik*. 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.